

CZU: 346.545:616-036.21

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4012020>**APLICAREA LEGISLAȚIEI CONCURRENTIALE ÎN TIMPUL PANDEMIEI****Grigore CHITANU***Universitatea de Stat din Moldova*

Respectarea legislației concurențiale este indispensabilă pentru o economie puternică, inclusiv în cazurile declarării unei pandemii sau instituirii stării de urgențe de către unele state. Măsurile luate de către unele state, cum ar fi închiderea frontierelor, interzicerea exporturilor unor produse (măști medicale, dezinfectante etc.), suspendarea activității unor agenți economici, afectează direct sectoare întregi din economia națională. Respectiv, agenții economici sunt nevoiți să ia unele măsuri care ar putea afecta concurența pe o perioadă restrânsă de timp, însă efectele pot fi de durată.

Prezentul articol cuprinde analiza măsurilor anunțate de către autoritățile de concurență din diferite state cu privire la aplicarea normelor din domeniul concurenței în situația de pandemie.

Cuvinte-cheie: *concurență, acorduri anticoncurențiale, pandemie, întreprinderi, COVID-19, autorizație, limitare.*

APPLICATION OF COMPETITIVE LEGISLATION DURING PANDEMIA

Compliance with the competition law is indispensable for a strong economy, including the cases of a pandemic declaration or the establishment of a state of emergency by some states. The measures taken by some states such as: closing the borders, prohibiting exports of some products (medical masks, disinfectants, etc.), suspending the activity of some economic agents, directly affect entire sectors of the national economy, respectively the economic agents are required to take some measures which could affect competition for a limited period of time, but the effects can be lasting. Respectively, this article contains an analysis of the measures announced by the competition authorities of different states regarding the application of the competition rules in the pandemic situation.

Keywords: *Competition anti-competitive agreements, pandemic, enterprises, COVID-19, authorization, limitation.*

Introducere

La data de 11.03.2020, Organizația Mondială a Sănătății a anunțat că epidemia de COVID-19 este deja pandemie globală, în urma răspândirii pe mai multe continente a Coronavirusului, de asemenea infecția COVID-19 se înregistrează în toate țările UE. În acest context, agenții economici urmează să se supună unor măsuri stricte și mereu schimbătoare, caracterizate de efortul autorităților de a stopa răspândirea COVID-19 (restricții privind funcționarea unor agenți economici) precum și de creșterea costurilor materiei prime și a cererii crescute la produsele vitale pentru perioada de carantină, de probleme legate de aprovizionarea cu produse/bunuri ca urmare a unor restricții impuse la frontierele statelor. Astfel, în regim de urgență se impune întreprinderea unor acțiuni/luarea unor decizii de către agenții economici care pot duce la soluții ce pot ridica unele probleme de natură concurențială. În continuare, luând în considerare pozițiile autorităților de concurență din mai multe state și efectele pandemiei care sunt la moment, vom analiza practica mai multor state în materie de concurență pe timpul pandemiei.

Rezultate și discuții

La data de 17 martie 2020, prin Hotărârea nr.55 Parlamentul Republicii Moldova declară stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020. Până la 4 aprilie 2020 Comisia pentru Situații Excepționale a aprobat 13 dispoziții, potrivit cărora este sistată:

- ✓ activitatea de comerț cu amănuntul, cu excepția unităților de comercializare a produselor alimentare, a produselor farmaceutice și a produselor petroliere;
- ✓ activitatea piețelor comerciale;
- ✓ activitatea centrelor de reabilitare/recuperare, inclusiv balneosanatoriale;
- ✓ activitatea unităților de alimentație publică, în localurile și în spațiile amenajate/autorizate ale acestora, cu excepția activităților de preparare și distribuire a produselor în regim catering;
- ✓ activitatea de transport internațional de pasageri pe rutele feroviare, rutele aeriene regulate de pasageri și rutele internaționale de transport auto de pasageri [1].

Aceste măsuri de sistare a unor activități și impunerea de activare doar în regim de catering pentru unii agenți economici sunt luate nu doar în Republica Moldova, dar și în majoritatea statelor care se confruntă cu

un număr mare de bolnavi cu COVID-19. Astfel, la moment sunt greu de anticipat efectele COVID-19 asupra unor sectoare din economia națională și cum vor fi puse în aplicare unele reglementări de concurență de către agenții economici în lupta lor pentru a rezista pe piață și a nu da faliment. Situația întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova este îngreunată și dificilă ca urmare a impunerii unor reguli noi de către Comisia pentru Situații Excepționale. În acest context, există riscul ca întreprinderile să nu respecte reglementările concurențiale, în special cele ce se referă la acorduri anticoncurențiale, dat fiind faptul că întreprinderile sunt puse în situația de a colabora cu alte întreprinderi din aceeași ramură (întreprinderi concurente) sau din ramuri diferite, pentru a face față noilor reglementări și a presta în continuare serviciile/livra bunurile către consumatorii finali.

În continuare vom analiza măsurile în materie de concurență întreprinse de unele state care se confruntă cu COVID-19, și anume – ce se referă la „cooperarea între întreprinderi” și la „stabilirea unor prețuri excesive”.

La 23 martie 2020, Rețeaua Europeană a Concurenței (ECN) a publicat o declarație comună a tuturor autorităților europene de concurență cu privire la aplicarea uniformă a dreptului concurenței în timpul crizei Coronavirusului (COVID-19). Potrivit acesteia:

- „ECN înțelege că această situație extraordinară poate declanșa necesitatea cooperării companiilor pentru a asigura furnizarea și distribuția corectă a produselor rare pentru toți consumatorii. În circumstanțele actuale, ECN nu va interveni în mod activ împotriva măsurilor necesare și temporare puse în aplicare pentru a evita o lipsă de aprovizionare.

- Având în vedere circumstanțele actuale, este probabil că astfel de măsuri să nu fie problematice, deoarece ele nu ar echivala cu o restricție a concurenței în temeiul articolului 101 din TFEU/53 din SEE sau ar genera eficiențe care ar depăși cel mai probabil orice astfel de restricție. Dacă companiile au îndoieli cu privire la compatibilitatea acestor inițiative de cooperare cu dreptul concurenței UE/SEE, acestea se pot adresa Comisiei, autorității de supraveghere EFTA sau autorității naționale de concurență în orice moment pentru primirea informațiilor necesare.

- În același timp, este extrem de important să vă asigurați că produsele considerate esențiale pentru a proteja sănătatea consumatorilor în situația actuală (de exemplu, măști de protecție și gel de igienizare) rămân disponibile la prețuri competitive. Prin urmare, ECN nu va ezita să ia măsuri împotriva companiilor care profită de situația actuală prin cartelizare sau abuzarea poziției lor dominante.

- În acest context, ECN subliniază că normele existente permit producătorilor să stabilească prețuri maxime pentru produsele lor. Acesta din urmă s-ar putea dovedi util pentru a limita creșterea nejustificată a prețurilor la nivelul distribuției” [2].

Ca urmare a acestei declarații, majoritatea autorităților de concurență din statele europene au venit cu unele comunicate/reglementări/poziții cu privire la aplicarea normelor concurențiale pe timp de criză/pandemie.

Finlanda

La 23 martie 2020, autoritatea finlandeză pentru concurență și consumatori menționează într-un comunicat oficial că va ține cont de circumstanțele excepționale cauzate de Coronavirus la aplicarea Legii concurenței. „În timpul stării de urgență din Finlanda, este posibil să fie necesar ca companiile să colaboreze pentru a asigura aprovizionarea adecvată sau distribuția egală a produselor tuturor consumatorilor. Autoritatea nu va interveni la măsurile care sunt necesare pentru a asigura disponibilitatea suficientă a produselor. Chiar și în timpul stării de urgență, autoritatea va interveni hotărât în combaterea cartelurilor între companii, care au drept scop creșterea prețurilor în detrimentul consumatorilor. Același lucru se va aplica și pentru abuzul de o poziție dominantă, pe care o companie o folosește pentru a exclude concurenții de pe piață sau pentru a percepe prețuri vădit nelocale” [3].

Spania

Comisia Națională a Piețelor și Concurenței comunică la 31 martie 2020 că a centralizat o casuță poștală (covid.competencia@cnmc.es) pentru toate reclamațiile și întrebările legate exclusiv de aplicarea regulilor de concurență în contextul Covid-19. Acesta este un canal specific pentru orice reclamație privind comportamentul anticoncurențial în contextul actual al pandemiei. „În plus, această casuță poștală este disponibilă companiilor care doresc să consulte posibile acorduri cu alți operatori (inclusiv concurenți) pentru a face față efectelor crizei, pentru a evalua compatibilitatea acestora cu normele concurenței. În circumstanțele actuale ale pandemiei, prioritatea Comisiei este protecția consumatorilor. După cum cunoaștem, aceasta este o situație

excepțională care ar putea duce operatorii economici la diverse forme de cooperare pentru a facilita furnizarea de produse esențiale și/sau diferite practici anticoncurențiale, în special în ceea ce privește prețurile, ceea ce nu poate fi explicat prin condițiile de ofertă și cererea pieței. Toate acestea s-ar putea întâmpla în diverse sectoare, dar mai ales în sectorul materialelor sanitare și al serviciilor de înmormântare sau crematoriu. În special, se va evalua dacă măsurile sunt adoptate cu scopul unic de a rezolva dificultățile care au apărut din actuala criză de sănătate în interesul public, fără a depăși ceea ce este strict necesar în acest scop, în conformitate cu ceea ce a fost convenit printre toate autoritățile de concurență care fac parte din Rețeaua europeană de concurență”.

Comisia este pusă la dispoziția companiilor care doresc să se consulte cu privire la compatibilitatea cu normele de concurență a posibilelor acorduri de cooperare tranzitorie pe care le evaluează pentru a face față efectelor pandemiei [4].

Grecia

La 16 martie 2020, Comisia de concurență a emis o declarație privind aplicarea normelor de concurență acordurilor verticale, menționând că **nu va lua măsuri împotriva practicilor de impunere a prețurilor maxime de revânzare a produselor sau a prețurilor recomandate** la contractele de furnizare și acorduri de distribuție, dacă sunt îndeplinite anumite condiții. Cu toate acestea, Comisia va continua să ia în considerare restricțiile verticale de o gravitate deosebită, cum ar fi stabilirea prețului de revânzare sau a prețului minim de revânzare, impunând sancțiunile prevăzute de lege [5].

Totodată, Comisia menționează că acordurile de cooperare comercială, pentru a asigura furnizarea neîntreruptă și distribuția echitabilă a produselor care nu sunt disponibile, pentru toți consumatorii de pe teritoriul grec, nu trebuie să conducă la o reducere a concurenței. Chiar dacă se consideră că restricționează temporar concurența, Comisia pentru concurență va evalua măsura în care este obținută eficiența unei distribuții neîntrerupte și corecte, precum și natura lor temporară și dacă sunt proporționale și absolut necesare pentru atingerea obiectivelor [6].

Bulgaria

Comisia pentru protecția concurenței comunică la data de 25 martie 2020 că se alătură poziției comune a Comisiei Europene și a autorităților naționale de concurență din cadrul rețelei europene de concurență, oferind următoarele explicații participanților pe piață cu privire la modul în care se aplică normele antitrust în contextul crizei sociale și economice emergente, impuse de răspândirea epidemiei COVID-19 în toată Europa.

În acest context, este esențial ca categoriile de produse care sunt vitale pentru supraviețuirea fizică a societății aflate într-o criză socială și economică, cum ar fi produsele alimentare esențiale, să fie disponibile și ca distribuitorii acestor bunuri să aibă posibilitatea de a asigura continuitatea furnizării în rețeaua de magazine. În acest sens, pentru a evita astfel de deficiențe și pentru a le face accesibile la o gamă cât mai largă de utilizatori, Comisia este pregătită să adopte o abordare mai îndelungată a măsurilor coordonate temporare și proporționale luate de participanții pe piață, urmărind doar obiectivele declarate și necesare pentru atingerea lor.

Comisia reamintește că regimul antitrust în vigoare oferă producătorilor mijloace de a contracara revânzarea produselor lor la prețuri excesiv de mari, prin fixarea prețurilor maxime de revânzare, sub rezerva tuturor cerințelor legii și garantează că aceste prețuri nu constituie prețuri practice fixe de revânzare. În timp ce aceste practici pot produce efecte pro-concurențiale în fața unei crize sociale și economice și, prin urmare, par obiectiv justificate, Comisia va continua să monitorizeze îndeaproape și să evalueze competitiv intervenția oricărui jucător de pe piață, comportamentul economic al acestuia [7].

Marea Britanie

Guvernul Marii Britanii relaxează temporar elemente ale dreptului concurenței, ca parte a unui pachet de măsuri pentru a permite supermarketurilor să lucreze împreună pentru a asigura cetățenii cu produsele necesare. Această mișcare permite comercianților cu amănuntul să-și poată împărtăși reciproc date privind stocurile, să coopereze pentru a menține magazinele deschise sau să partajeze depozitele de distribuție și autoutilitarele de livrare. De asemenea, permite comercianților de vânzare cu amănuntul să comunice unul cu altul pentru a ajuta la satisfacerea cererii.

Prin relaxarea temporară a Legii concurenței, retailerii pot lucra împreună la planurile lor de urgență și pot împărtăși unii cu alții resursele de care au nevoie, fără ca să fie sancționați de autoritatea de concurență [8].

Totodată, și autoritatea de concurență din Germania, Bundeskartellamt, a anunțat că permite flexibilitate companiilor din anumite sectoare ale economiei, pentru a intra în acorduri de cooperare (spre ex., supermarketurile) [9].

Norvegia

La data de 18 martie 2020, Guvernul acordă pe un termen de 3 luni industriei transporturilor scutiri temporare de la interdicția de cooperare din Legea concurenței. Excepția face posibil, în special, menținerea transportului de pasageri și mărfuri în Norvegia pentru a asigura accesul populației la bunurile și serviciile necesare. Excepția nu merge mai departe de ceea ce este strict necesar. Acordurile și practicile reglementate de excepție trebuie, în cea mai mare măsură posibilă, să utilizeze eficient resursele și interesele consumatorilor. Autoritatea trebuie notificată dacă se invocă excepția.

„Facem acum ceea ce este necesar pentru a asigura accesul populației la bunurile și serviciile necesare de care are nevoie. Industria transporturilor este una dintre cele care oferă servicii critice social și, prin urmare, primesc scutiri de la Legea concurenței pentru următoarele trei luni. Facem acest lucru pentru a asigura transportul în aer, pe uscat și pe mare, în modul cel mai justificat în timpul epidemiei. În Legea concurenței există limitări clare privind cooperarea concurenților, dar este posibil să se introducă și excepții dacă vedem că aceasta poate avea un impact asupra funcțiilor sociale critice”, spune ministrul Industriei, Iselin Nybø [10].

România

La 26 martie 2020, Consiliul Concurenței recomandă companiilor implementarea unor măsuri pentru menținerea echilibrului pieței.

Astfel, pentru a reduce riscul de speculă și pentru a permite mai multor consumatori să se aprovizioneze, comercianții pot limita cantitățile de produse esențiale achiziționate de o singură persoană/pe un singur bon și își pot modifica programul de funcționare. De asemenea, în vederea creșterii eficienței aprovizionării cu produse de bază și asigurării unei distribuții echilibrate a acestora, companiile își pot coordona atât transporturile de marfă, cât și livrările la domiciliu pentru consumatorii cu grad mare de risc. În același timp, producătorii pot stabili prețuri maxime pentru produsele lor, ceea ce ar putea limita creșterea nejustificată a prețurilor la nivelul distribuției. Platformele de comercializare online pot monitoriza variațiile prețurilor la produsele esențiale și pot adopta o politică de limitare a creșterilor nejustificate ale acestora sau pot suspenda vânzarea anumitor produse dacă există suspiciuni de abuz.

Cu toate acestea, Autoritatea de concurență atrage atenția că nu trebuie folosită această situație de criză pentru a crește prețurile fără o justificare obiectivă, pentru a face schimb de informații sensibile (prețurile practice, politica comercială etc.), pentru a exclude concurenți de pe piață sau pentru a abuza de poziția dominantă [11].

Statele Unite ale Americii

Divizia antitrust a Departamentului pentru Justiție din SUA și Comisia Federală pentru Comerț (FTC) au emis la 24 martie 2020 o declarație comună în care detaliază o procedură antitrust accelerată și oferă îndrumări pentru colaborările întreprinderilor care lucrează pentru protejarea sănătății și siguranței americanilor în timpul pandemiei COVID-19.

Procedura accelerată notează, de exemplu, că unitățile de asistență medicală ar putea avea nevoie să lucreze împreună în ce privește furnizarea de resurse și servicii pentru a ajuta pacienții, consumatorii și comunitățile afectate de pandemie și de urmările acesteia. Este posibil ca alte întreprinderi să necesite combinarea temporară a rețelelor de producție, distribuție sau servicii pentru a facilita producția și distribuția de livrări legate de COVID-19.

Legile antitrust se potrivesc colaborărilor procompetitive între concurenți. În declarația lor comună, FTC și Departamentul Justiției au enumerat mai multe tipuri de activități de colaborare menite să îmbunătățească răspunsul la sănătate și siguranță la pandemie, care ar fi în concordanță cu legile antitrust.

Totodată, procedura accelerată necesită ca solicitantul să furnizeze FTC sau Departamentului de Justiție o descriere scrisă a propunerii, inclusiv părțile care ar fi implicate în efort sau activitate, precum și numele și informațiile de contact ale unei persoane de la care agențiile ar putea obține informații suplimentare. Această procedură accelerată se folosește exclusiv pentru eforturile de sănătate publică legate de Coronavirus și poate fi invocată la opțiunea solicitantului, în locul procedurilor standard ale agențiilor pentru gestionarea cererilor de consultanță [12].

Australia

La 20 martie 2020, Comisia pentru concurență și consumatori a oferit o autorizație provizorie de urgență pentru a permite Australian Banking Association (ABA) și băncilor să lucreze împreună pentru a implementa un pachet de ajutor pentru întreprinderi mici, iar la data de 30 martie a oferit o a doua autorizație provizorie, condiționată, pentru Australian Banking Association (ABA) și bănci să coopereze pentru a furniza pachete suplimentare de ajutor pentru persoanele fizice și întreprinderile afectate de COVID-19.

ABA a solicitat autorizarea interimară în numele membrilor săi, deoarece pachetul de ajutor implică coordonarea băncilor concurente, acțiuni care altfel ar ridica îngrijorarea în conformitate cu legile concurenței australiene. Autorizația provizorie se aplică tuturor băncilor membre ABA care acceptă să participe. De asemenea, băncilor li se va permite să coopereze în sprijinul inițiativelor guvernamentale viitoare [13].

La 24 martie 2020, Comisia pentru concurență și consumatori a oferit o autorizație interimară, prin care operatorii de supermarketuri vor putea să se coordoneze imediat pentru a se asigura că consumatorii au acces fiabil și echitabil la alimente în timpul pandemiei COVID-19.

Autorizația interimară va permite supermarketurilor să colaboreze între ele atunci când lucrează cu producători, furnizori și furnizori de transport și logistică.

Scopul fiind asigurarea/aprovizionarea și distribuția echitabilă a alimentelor proaspete și a altor obiecte casnice consumatorilor australieni, inclusiv celor vulnerabili sau care locuiesc în zone rurale și îndepărtate. Autorizația permite o serie de activități coordonate, dar nu permite supermarketurilor să fie de acord cu prețurile de vânzare cu amănuntul pentru produse [14].

La 31 martie 2020, Comisia a emis o autorizație provizorie, prin care angroșiștii de medicamente vor putea coopera pentru a facilita distribuirea medicamentelor esențiale și a produselor farmaceutice. Aceasta urmează a fi aplicată de Asociația Națională a Serviciilor Farmaceutice, pentru a permite întreprinderilor să coordoneze furnizarea, gestionarea stocurilor, distribuția, logistica și importul produselor farmaceutice necesare consumatorilor și spitalelor. „Faptul că angroșiștilor din farmacie li s-a permis să lucreze împreună pentru a ajuta ca medicamentele vitale să devină accesibile tuturor celor din timpul acestei pandemii este în interesul național. Am aprobat această autorizație provizorie de urgență, având în vedere provocările pentru sistemul de sănătate și sistemul medical din această pandemie fără precedent”, a declarat președintele Comisiei Rod Sims [15].

La 3 aprilie 2020, Comisia a emis 2 autorizații provizorii: una pentru sectorul petrolier și alta pentru sectorul energetic.

Astfel, rafinăriile mari de petrol și Institutul australian de petrol, organismul reprezentativ al industriei, au primit autorizația interimară de la Comisie, pentru a discuta și pune în aplicare măsuri, astfel încât aprovizionarea cu combustibil să rămână disponibilă în timpul pandemiei COVID-19.

Autorizația se va aplica, de asemenea, acordurilor între membrii Institutului și furnizorii de țiței și combustibili rafinați, importatori, furnizori de instalații de depozitare și servicii de livrare și angroșiști. „Am autorizat măsurile industriei petroliere pentru a permite companiilor să asigure securitatea aprovizionării cu combustibil a întreprinderilor și consumatorilor australieni, în special atunci când activitatea economică poate crește din nou. Important este că aprobarea nu permite companiilor de carburanți să coordoneze prețurile, inclusiv prețurile de vânzare cu amănuntul și cu ridicata, și prețurile de stocare. Vom continua să monitorizăm îndeaproape prețurile de vânzare cu amănuntul din Australia și să solicităm informații despre orice preț excesiv sau comportament ilegal. În aceste perioade excepționale, companiilor de carburanți li se va permite să coordoneze programarea importului, stocării și livrării de combustibil pentru a menține și crește livrările și pentru a reduce riscul de deficiențe”, a declarat Rod Sims, președintele Comisiei [16].

Autorizația permite, de asemenea, companiilor de combustibil să discute coordonarea capacității de rafinare și depozitare pentru a menține rafinăriile de petrol funcționale. Rafinăriile au nevoie de un randament minim pentru a funcționa și pentru a dura ceva timp pentru a fi închise sau redeschise și sunt proiectate să producă diferite produse petroliere în proporții destul de fixe, care ar putea să nu reflecte cererea curentă.

Totodată, Comisia a acordat o autorizație interimară Australian Energy Market Operator Limited (AEMO) pentru a permite participanților din industria de gaze și electricitate să coopereze pentru a lua măsuri necesare în vederea asigurării aprovizionării și integrității energetice sigure și fiabile a piețelor angro în timpul pandemiei COVID-19.

Participanții la sectorul energetic sunt autorizați să întreprindă măsuri, inclusiv pe cele considerate ca fiind necesare pentru a reduce la minimum riscul întreruperilor și a împărții resurse, dacă este necesar, pentru

întreținerea și exploatarea infrastructurii energetice și coordonarea reparațiilor și întreținerii. „Continuarea furnizării de energie este esențială atât pentru industrie, cât și pentru comunitate și suntem de acord că în acest moment dificil este necesară cooperarea, pentru a ne pregăti pentru eventualele probleme care ar putea perturba aprovizionarea. Cu toate acestea, părților nu li se permite să încheie niciun acord cu privire la prețul cu ridicata sau cu amănuntul la energie sau să comunice informații confidențiale cu privire la prețuri sau profituri”, a spus Rod Sims, președintele Comisiei [17].

Noua Zeelandă

La 22 martie 2020, Guvernul a venit cu o Declarație guvernamentală privind cooperarea comercială în timpul COVID-19. Guvernul a solicitat Comisiei pentru comerț să țină cont de circumstanțele excepționale create de COVID-19 atunci când monitorizează comportamentul afacerilor în săptămânile următoare. Scopul solicitării către Comisia pentru comerț este de a se asigura că întreprinderile pot colabora în moduri care să le permită să ofere într-un mod corect și echitabil produse alimentare și alte bunuri și servicii necesare cetățenilor. S-a solicitat ca Comisia pentru comerț să fie mai flexibilă decât ar putea fi în perioadele normale, permițând întreprinderilor să lucreze împreună, să împartă resurse sau să ia alte măsuri de cooperare pentru a se asigura că cetățenii au acces la produsele și serviciile de care au nevoie.

În emiterea declarației de politici guvernamentale, ministrul Hon Kris Faafoi a subliniat că declarația nu a înlocuit competențele statutare ale Comisiei de comerț sau independența acesteia [18].

Republica Moldova

La data de 23 martie 2020, Consiliul Concurenței plasează pe pagina sa web un comunicat prin care informează: „Practica arată că astfel de situații excepționale deseori creează stări de panică în rândul consumatorilor, creând o supracererere pe piața produselor de primă necesitate, ceea ce poate duce la un impact negativ, cauzând inclusiv apariția unui deficit pe piețele de mărfuri social importante sau creșterea nejustificată a prețurilor la aceste produse.

Ca urmare, ținând cont de recomandările Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, situația de criză pandemică impune adoptarea unor măsuri justificate de prevenire a Coronavirusului atât din partea autorităților, cât și a mediului de afaceri. Dar, aceste măsuri nu trebuie să conducă la restrângeri grave ale concurenței, și acest lucru trebuie luat în considerare de către toți actorii de pe piață.

În acest sens, Consiliul Concurenței, urmare a monitorizării atente a situației de pe piață și a comportamentului entităților economice, reiterează mesajul din 17 martie curent și atrage atenția agenților economici, care își desfășoară activitatea, despre inadmisibilitatea de a se folosi de situația de criză, prin încălcarea prevederilor concurențiale. *Atenționăm asupra faptului că scopul nu scuză mijloacele!...*” [19].

Concluzii

În contextul apărut din cauza COVID-19, unele state care au luat o atitudine cu privire la aplicarea normelor de concurență, astfel încât au permis ca companiile să poată lua în considerare, individual sau la îndemnul autorităților statului, identificarea unor soluții comune la provocările apărute și pot face unele schimburi de informații, pot utiliza în comun același lanț de distribuție (în cazul produselor alimentare/ farmaceutice) pentru a asigura aprovizionarea eficientă a populației pe întreg teritoriul statului, cooperarea furnizorilor de produse alimentare prin împărțirea piețelor pentru a asigura existența unui stoc continuu de produse esențiale într-o anumită zonă, ori plafonarea anumitor prețuri. În cazul instituțiilor bancare, unele state au permis ca băncile să poată să ajungă la o înțelegere comună privind măsurile pe care le-ar putea lua în contextul pandemiei (de exemplu, perioade de grație la plata ratelor, excluderea unor penalități).

Până în acest moment, Consiliul Concurenței din Republica Moldova nu a menționat relaxarea condițiilor privind cooperarea între companii, instrument care ar permite acestora reducerea costurilor și ar reduce impactul crizei asupra consumatorilor. O cooperare în acest sens ar fi utilă, de vreme ce multe state europene (și nu numai) au făcut-o deja.

Astfel, Consiliul Concurenței din Republica Moldova împreună cu Comisia Situații Excepționale trebuie să vină cu unele clarificări cu privire la posibilitatea de coordonare a acțiunilor întreprinderilor din lanțul de distribuție alimentar și farmaceutic, cu scopul de a proteja consumatorul final (cum a făcut-o, de exemplu, Marea Britanie). Totodată, ținând cont de dinamica pandemiei în Republica Moldova și de criza în care am intrat deja, relaxarea regulilor cu privire la acordurile anticoncurențiale pentru unele întreprinderi din sectoare

strategice este inevitabilă. Unele state au permis ca întreprinderile din anumite sectoare să coopereze între ele pentru a face față crizei și pentru a asigura consumatorii cu produsele/serviciile necesare. Cooperare, care în mod normal era să fie sancționată prin prisma prevederilor legale referitoare la acordurile anticoncurențiale.

Astfel, este necesar ca în situația de criză Consiliul Concurenței din Republica Moldova să fie proactiv și să vină în sprijinul întreprinderilor, iar scopul final să fie bunăstarea consumatorului.

Referințe:

1. Hotărârea Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică, nr.9 din 15 martie 2020. Disponibil: <https://gov.md/ro/content/informatii-privind-coronavirus>
2. <https://ec.europa.eu/competition/ecn/>
3. <https://www.kkv.fi/en/current-issues/press-releases/2020/23.3.2020-exceptional-circumstances-caused-by-the-coronavirus-to-affect-the-application-of-the-competition-act/>
4. <https://www.cnmc.es/novedad/buzon-denuncias-consultas-centralizadas-covid19>
5. <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/836-deltio-typou-efarmogi-kanonon-antagonismoy.html>
6. <https://www.epant.gr/enimerosi/covid-19-task-force.html>
7. <http://www.cpc.bg/default.aspx>
8. <https://www.gov.uk/government/news/supermarkets-to-join-forces-to-feed-the-nation>
9. https://www.bundeskartellamt.de/DE/Home/home_node.html
10. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/flyselskapene-gis-klarsignal-til-a-samarbeide/id2693957/>
11. <http://www.consiliulconcurentei.ro/ro/presa/comunicate-de-presa.html>
12. <https://www.justice.gov/atr/joint-antitrust-statement-regarding-covid-19>
13. <https://www.accc.gov.au/media-release/banks-authorized-to-co-operate-on-loan-relief-and-services>
14. <https://www.accc.gov.au/media-release/supermarkets-to-work-together-to-ensure-grocery-supply>
15. <https://www.accc.gov.au/media-release/medicine-wholesalers-to-co-operate-on-access-to-pharmaceutical-products>
16. <https://www.accc.gov.au/media-release/oil-companies-allowed-to-co-operate-to-secure-fuel-supply-during-covid-19-pandemic>
17. <https://www.accc.gov.au/media-release/co-operation-to-support-reliable-energy-sector-authorized>
18. <https://www.beehive.govt.nz/release/government-statement-commercial-cooperation-during-covid-19>
19. <https://competition.md/libview.php?l=ro&idc=38&id=6845&t=/Presa/Noutati/In-atentia-mediului-de-afaceri>

Date despre autor:

Grigore CHIȚANU, doctorand, Școala doctorală *Științe Juridice*, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: grigorechitanu@mail.ru

Prezentat la 10.04.2020